

Dichte deur symboliseert veranderingen

Als deltacommissaris mag topambtenaar Wim Kuijken zijn eigen voorstellen verdedigen. Dat bevalt hem wel

René Bogaarts
Den Haag

'Saaï hè? Gewoon een deur, en hij is nog dicht ook. Typisch iets voor een ambtenaar', lacht Wim Kuijken. 'Maar toch symboliseert deze plek voor mij de enorme maatschappelijke veranderingen die zich hebben voorgedaan sinds de aanslag op de Twin Towers en de moorden op Pim Fortuyn en Theo van Gogh.'

Van 2000 tot 2007 was de inmiddels zestigjarige Kuijken secretaris-generaal van Algemene Zaken, de rechterhand van Wim Kok en Jan Peter Balkenende. Via deze deur, Binnenhof 20, kon hij vroeger onbemerkt het ministerie binnenlopen. Van bewaking was nauwelijks sprake, en datzelfde gold voor de twee andere ingangen. 'Tegenwoordig moet iedereen via één deur, waar de beveiliging bepaalt of iemand door de sluis mag. Aanmelding en legitimatie zijn verplicht. 'We lopen nu veel meer veiligheidsrisico's, maar dat realiseren we ons bijna niet meer. Al die maatregelen zijn gewoon geworden.'

Het is rustig op het Binnenhof. Het slechte weer heeft de dagjesmensen ervan weerhouden de zetel van de Nederlandse democratie te bezoeken. Voor de Ridderzaal steekt een groepje schoolkinderen het plein over. Een fietser die zich door het smalle poortje naast nummer 20 haast, bukt zich — volkomen onnodig. De eerste regendruppels spatten op de keien. Kuijken kijkt om zich heen. 'Ik heb hier lang gewerkt. Ruim 33 jaar in dienst van de democratie, zeg maar. Natuurlijk zijn er wel eens headhunters langsgelopen, maar ik ben altijd gefascineerd gebleven door politiek en ambtenarij. Het is geweldig om problemen te ontwarren en oplossingen terug te kunnen leggen bij de bestuurders.'

Zelfverdediging

Tegenwoordig gaat Kuijken, van huis uit econoom met vervoer en ruimte als specialisme, een stapje verder. In 2010 werd hij benoemd tot deltacommissaris, de eerste in die nieuwe functie. Hij doet in opdracht van minister Schultz voorstellen om Nederland in de toekomst te beveiligen tegen nieuwe watersnoodrampen, tegen droogte en tegen wateroverlast van rivieren. 'De zeespiegel stijgt, het land daalt, de temperatuur loopt op en de extremen nemen toe. De regering heeft besloten niet te wachten tot de volgende ramp zich voordoet. Ik help ons land te boetsen. En wat nieuw is: ik doe voorstellen aan de regering, maar wat die er ook mee doet, mijn voorstellen komen ook bij de Tweede Kamer. Ik moet ze zelf verdedigen. Dat bevalt me wel.'

Terwijl hij rondkijkt, wordt Kuijken met een grap begroet door de langslappende ex-minister van Vrom Pieter Winsemius. 'Als twee psychologen elkaar ontmoeten, zeggen ze: "Met jou gaat het goed, hoe gaat het met mij?" Maar eh, hoe gaat het?' Ze raken meteen in gesprek. Kuijken, die eerder ook secretaris-generaal bij Binnenlandse Zaken en Verkeer en Waterstaat was, mag dan publiekelijk misschien niet zo bekend zijn, op en rond het Binnenhof kent iedereen hem. Datzelfde geldt overi-

Wim Kuijken: 'Ik ben altijd gefascineerd gebleven door politiek en ambtenarij.'

FOTO: MARK HORN

gens ook voor zijn echtgenote, Pien Zaaijer, die betrokken was bij de inburgering van Máxima en tegenwoordig persoonlijk adviseur is van het koninklijk paar. Kuijken en Zaaijer hebben elkaar in de trein van Den Haag naar Amsterdam ontmoet.

Hoe bekend Kuijken is blijkt opnieuw als hij voorstelt om vanwege de aanhoudende regen niet naar zijn kantoor te lopen, maar te kijken of ze bij Algemene Zaken even een kamertje beschikbaar hebben. De beveiligers hebben er geen enkel bezwaar tegen als hun oude baas in het zitje naast de ingang plaatsneemt. Zich legitimeren hoeven Kuijken en zijn gast niet.

Binnen legt Kuijken uit welke impact 9/11 en de moorden op Fortuyn en Van Gogh op zijn werk gehad hebben. 'De politiek is harder geworden, scherper. Er werden minder voor de hand liggende coalities gevormd met nieuwe partijen, soms minderheidsregeringen, gedoogkabinetten. Je moet als topambtenaar alerter zijn. Als het misgaat wordt er sneller geroepen dat er koppen moeten rollen. Voor mij persoonlijk is inherent aan het vak dat je je moet aanpassen.'

Kuijken werd gevraagd om deltacommissaris te worden, hij heeft niet gesolliciteerd. Dat hij ja zei, wil niet zeggen dat hij de luwte opzocht. 'Ik was toe aan wat nieuws. In deze functie kan ik mijn passie voor water en inrichting van het land uitleven', zegt hij. 'Ik kan door alle structuren heen werken, of het nou om ministeries,

gemeenten, provincies of waterschappen gaat. En wat ik boeiend vind: we maken de onzekerheid tot een zelfstandige waarde. Alle plannen moeten antwoord geven op meerdere scenario's. We repareren uiteraard dijken waar dat nodig is, maar we zoeken ook andere manieren van bescherming, zorgen dat vitale delen intact blijven als zich bijvoorbeeld toch een ramp voordoet, zorgen dat alle burgers weten wat ze in zo'n situatie moeten doen.'

Nieuwe dynamiek

Dat hiervoor een aparte functie is geschapen, heeft volgens Kuijken een nieuwe dynamiek in het leven geroepen. 'Partijen richten zich op degene die de plannen schrijft', zegt hij. 'De deltacommissaris kan iets in zijn plannen opnemen als iedereen zich erin herkent. Dat is geen kwestie van compromissen sluiten, maar van transparantie. Ik vergelijk alle opties, onder meer in termen van kosten en baten, en kan uitleggen waarom ik een bepaalde keuze maak. Er is bijvoorbeeld een voorstel geweest om een dijk op twintig kilometer uit de kust te leggen, compleet met ener-

giewinning en al. Maar daarmee leg je je qua kosten voor honderd jaar vast, terwijl je geen idee hebt wat er allemaal kan gebeuren. Dat plan is dus afgevallen.'

Het werk kost hem tegenwoordig nog drieënhalve dag per week. Daarnaast is hij onder meer lid van de raad van commissarissen bij de Nederlandse Bank, lid van de groep ambtelijke topconsultants voor de regering, en adviseert hij in die functie de Amsterdamse wethouder Carolien Gehrels (onder meer economische zaken) bij het opzetten van een nieuw technologie-instituut voor de hoofdstad. 'Als het deltacommissariaat draait, en dat doet het nu, hoeft de bestuurder daar geen vijf dagen te zitten. Dan kun je ook met andere dingen productief zijn.'

Kuijkens werk, dat op Prinsjesdag voor de vierde keer wordt gepresenteerd, wordt in Den Haag gewaardeerd. Eind vorig jaar kreeg hij van de stichting Verkiezing Overheidsmanager, als eerste, de Hans Dijkstal Oeuvreprijs als erkenning voor zijn jarenlange inzet. Als hem gevraagd wordt wat er zoal in het juryrapport stond, krijgt hij een kleur. 'Dat weet ik niet precies, hoor', zegt hij afwijzend.

Aan het einde van het gesprek loopt minister-president Mark Rutte toevallig langs. 'He, Wim, wat doe jij hier?' vraagt hij. Als Kuijken uitlegt dat Binnenhof 20 zijn 'Lieu de Mémoire' is, knikt Rutte begrijpend. 'Wat er ook gebeurt, Wim, dit blijft altijd jouw gebouw.'

Dit is de 25ste aflevering in de wettelijke serie 'Lieu de Mémoire', over plekken die van betekenis zijn voor Nederlandse ondernemers, politici en bestuurders.

'We lopen nu veel meer risico's, maar dat realiseren we ons bijna niet meer. Al die maatregelen zijn gewoon geworden'

